

SIILINJÄRVI

SIILISET
Peruspalvelukeskus

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Maaninka Nilsia Siilinjärvi

Sisällysluettelo

Johdanto	1
1 Toiminta-ajatus ja arvot	3
2 Varhaiskasvatuspalvelut Siiliset-alueella	4
2.1 Päiväkotihoido	4
2.2 Esiopetus	5
2.3 Perhepäivähoito	5
2.4 Varhaisen ja erityisen tuen palvelut	5
2.5 Leikkitoiminta	5
2.6 Kotihoidon tuki	5
2.7 Yksityisen hoidon tuki	5
3 Lapsen tapa toimia	6
3.1 Leikki	6
3.2 Liikkuminen	7
3.3 Luova toiminta ja ilmaisu	8
4 Varhaiskasvatuksen sisällöt	9
4.1 Äidinkieli	9
4.2 Matematiikka	10
4.3 Luonto, ympäristö ja kestävä kehitys	10
4.4 Kulttuuri ja kansainvälisyyskasvatus	11
4.5 Esteettinen kasvatus	11
4.6 Uskonto- ja eettinen kasvatus	12
5 Varhainen ja erityinen tuki varhaiskasvatuksessa	13
6 Kasvatuskumppanuus	13
6.1 Kasvatuskumppanuussuhteen rakentuminen	15
7 Monikulttuuriset lapset varhaiskasvatuksessa	16
8 Verkostoyhteistyö	17
9 Tulevaisuuden kehittämisen kohteita	18
LÄHTEET	18

Johdanto

Päivähoidossa toteutettavaa, yhteiskunnan järjestämää varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset linjaukset sekä lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset. Vuonna 2003 valmistuneen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirjan pohjalta kunnat veloitettiin tekemään kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä edelleen toimintayksikkö- ja lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Nilsin kaupungin sekä Maaningan ja Siilinjärven kuntien valtuustot hyväksyivät maaliskuussa 2008 yhteistoimintasopimuksen, jonka mukaan kuntien sosiaali- ja terveystoimintat, mukaan lukien varhaiskasvatus- ja esiopetus, järjestetään Paras -lain mukaisesti yhteistoiminta-alueena, Liikelaitos Siiliset-peruspalvelukeskuksessa Siilinjärven toimiessa isäntäkuntana.

Aiemmin laadituista, kuntakohtaisista varhaiskasvatussuunnitelmista huolimatta yhteistoiminta-alueen varhaiskasvatuspalveluille koettiin tarpeelliseksi tehdä oma, kolmen kunnan yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka tavoitteena on turvata alueella asuville lapsiperheille yhdenvertaiset ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut, lisätä henkilöstön ammatillista tietoisuutta ja vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksessa sekä tehdä näkyväksi moniammatillisen yhteistyön tärkeys.

Yhteistoiminta-alueen varhaiskasvatuksen ydin on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen toimiva kokonaisuus, joka toteutuu pienen lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvana kasvatuksellisenä vuorovaikutuksena ja monimuotoisena kanssakäymisenä. Lapsen yksilölliset tarpeet huomioiva vuorovaikutus edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista.

Siilinjärvellä 15.12.2010

Eeva-Liisa Lyytinen
varhaiskasvatuksen tulosaluejohtaja

Liikelaitos Siiliset-peruspalvelukeskus

Varhaiskasvatussuunnitelma työryhmä

Edasi Eila, lastentarhanopettaja, Nilsinä
 Hartikainen Aulikki, päiväkodinjohtaja, Siilinjärvi
 Loponen Eliisa, lastenhoitaja, Maaninka
 Lyytinen Eeva-Liisa, varhaiskasvatuksen tulosaluejohtaja
 Mustonen Minna, erityislastentarhanopettaja, Siilinjärvi
 Ollikainen Katja, lastentarhanopettaja, Siilinjärvi
 Riikonen Hanna, kolmiperhepäivähoitaja, Siilinjärvi
 Rissanen Satu, vasutyöryhmän pj. lastentarhanopettaja, Siilinjärvi
 Salmela Seija, perhepäivähoitaja, Siilinjärvi
 Tuovinen Johanna, lastentarhanopettaja, Siilinjärvi

Kuvat ja runot:

Laura Latvala 1983; Pikku Marjan eläinkirja, viidestoista painos, WSOY Porvoo

Kuvittanut: Helga Sjöstedt

Anna-Maria Sjöstedtin ja Otto Siippaisen luvalla

*Bonzo, pieni leikkihauva, punainen on kieli sen.
 Syliinsä kun sen saa vauva, niin on hyvä mieli sen.
 Kyllä vauvaa naurattaa, Bonzoa kun rutistaa
 sylissänsä niin kuin lasta.
 Itsekin on lapsi vasta.*

1 Toiminta-ajatus ja arvot

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on tarjota perheille laadukkaat, lapsen tarpeista lähtevät riittävät palvelut, joissa kasvu- ja oppimisympäristö tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Perheiden kanssa työskennellään kasvatuskumppaneina säilyttämällä ensisijainen kasvatusvastuu vanhemmilla.

Arvot

Lapsilähtöisyys

Varhaiskasvatuspalveluissa lapsen tarpeet ja hänen kokonaisvaltainen hyvinvointinsa ovat toiminnan lähtökohtana. Kokemus nähdä, kuulla ja hyväksyä tulemisesta vahvistavat lapsen myönteistä minäkuvaa, johon sisältyy myös vastuu itsestä ja kanssaihmisistä.

Yhteisvastuullisuus

Varhaiskasvatushenkilöstön toimiessa yhteistyössä keskenään, vanhempien sekä eri yhteistyötahojen kanssa, varmistetaan asiakkaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Yhteistyötä tehdään avoimesti ja toista kunnioittaen kasvatuskumppanuuden hengessä. Yhteisvastuullisuus lasten kesken tarkoittaa lapsen kasvua itsensä, toisten ja ympäristön kunnioittamiseen.

Välittäminen

Lähtökohta on lapsen hyvä perushoito, selkeät rajat ja yksilöllinen huolenpito. Kunnioitamme perheiden erilaisuutta ja hyväksymme lapsen omana itsenään. Keskustelemme avoimesti lasta koskevista asioista vanhempien kanssa. Jokainen työntekijä välittää omasta ja työtovereidensa hyvinvoinnista.

Muuntautumiskykyisyys

Varhaiskasvatuspalvelut muuntautuvat perheiden tarpeisiin mahdollisuuksien mukaan. Tämä edellyttää jokaisen työntekijän taitoa mukautua vaihtuviin tilanteisiin.

2 Varhaiskasvatuspalvelut Siiliset-alueella

Vanhemmillä on ensisijainen oikeus ja vastuu lapsen kasvatuksesta. Yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta.

Vanhempainrahakauden päätyttyä perhe voi valita alle kolme-vuotiaalle joko kunnallisen päivähoidon tai lasten kotihoidon tuen. Yksityisen hoidon tukea perhe voi käyttää kunnes lapsi aloittaa koulun.

Laki lasten päivähoidosta velvoittaa kuntia järjestämään vanhempien niin halutessa alle kouluikäiselle lapselle päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa.

Päivähoitopaikka on järjestettävä neljässä kuukaudessa hakemuksen vastaanottopäivästä lukien tai kahdessa viikossa mikäli vanhempien työn tai opiskelun alkaminen ei ole ollut ennakoitavissa.

Kunnallista päivähoitoa järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä leikkitoimintana. <http://www.siilinjarvi.fi/www/fi/varhaiskasvatuspalvelut/index.php>

2.1 Päiväkotihoido

Alueella toimii 17 päiväkotia, joissa lasten hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta vastaa koulutettu henkilöstö. Päivähoitoasetus määrittelee lapsiryhmän koon lasten iän mukaan.

Päiväkodit ovat avoinna pääsääntöisesti klo 6.30 - 17.00. Yhteistoiminta-alueella toimii kolme vuorohoitopäiväkotia sekä useita päiväkoteja, joilla on jatkettu aukioloaika. Yhteistoiminta-alueella Leppäkaarten päiväkodissa on käytössä yhdessä ryhmässä Montessori-pedagogiikka.

2.2 Esiopetus

Kunnan on järjestettävä kaikille lapsille mahdollisuus perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Yhteistoiminta-alueella esiopetus toteutetaan hyväksytyin esiopetussuunnitelman mukaisesti päiväkodeissa. Pelkästään esiopetukseen osallistuvalla lapsella järjestetään kuljetus kuntien hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

2.3 Perhepäivähoito

Perhepäivähoidon toimintamuotoja ovat hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito, kolmiperhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito. Yhteistoiminta-alueella hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito on yleisin toimintamuodoista. Päivähoitoasetuksen mukaisesti perhepäivähoitoryhmän koko on neljä alle kouluikäistä lasta, viidentenä voi olla osapäiväinen lapsi.

Kolmiperhepäivähoitorenkaan muodostaa yksi - kolme kotia, joissa perhepäivähoitaja työskentelee perheiden kanssa tehtävän sopimuksen mukaisesti.

Ryhmäperhepäiväkodissa työskentelee kaksi tai kolme hoitajaa, joilla voi olla hoidossa 10-12 lasta. Alueella kolmiperhepäivähoitoa on jonkin verran ja ryhmäperhepäiväkoteja viisi.

2.4 Varhaisen ja erityisen tuen palvelut

Varhaista tukea tarvitsevien lasten päivähoito on järjestetty päiväkotiryhmissä, erityisryhmissä tai perhepäivähoidossa. Lapsille laaditaan henkilökohtainen kuntoutussuunnitelma. Päivähoidossa korostuu ennaltaehkäisevän ja tunnistavan työn merkitys.

2.5 Leikkitoiminta

Leikkitoimintaa järjestetään avoimena päiväkotitoimintana kolmessa toimipisteessä. Toiminnasta vastaavat koulutetut työntekijät. Toiminta on perheille maksutonta.

2.6 Kotihoidon tuki

Perheillä, jotka eivät valitse kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa, on oikeus kotihoidon tukeen tai yksityisen hoidon tukeen.

Kotihoidon tukea <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/170701122305EH> maksetaan perheelle, jossa on alle kolmevuotias lapsi. Tuen saamiseen ja sen suuruuteen vaikuttavat lapsen ikä, sisarusten lukumäärä ja lisäosan saamiseen perheen tulot

2.7 Yksityisen hoidon tuki

Alle kouluikäisen lapsen hoidon järjestämiseksi maksetaan yksityisen hoidon tukea <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/170701124416EH?OpenDocument>

vanhemman osoittamalle yksityiselle päiväkodille, perhepäivähoitajalle tai perheen palkkaamalle hoitajalle. Hoitopaikalle ja hoitajalle tarvitaan kunnan hyväksyminen.

Kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen rahoittaa kunta, tuet haetaan Kelasta, joka ne myös maksaa asiakkaille.

Kunnat voivat myös harkintansa mukaan maksaa sekä kotihoidon tukeen että yksityisen hoidon tukeen ns. kuntalisää. Yksityisen hoidon kuntalisällä pyritään tasaamaan yksityisen ja kunnallisen päivähoidon asiakasmaksujen eroja.

3 Lapsen tapa toimia

Lapsi on syntyessään utelias. Uusien taitojen oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa hän käyttää kaikkia aistejaan. Luontainen halu oppia uutta, kokeilla ja toistaa oppimaansa leimaavat lapsen tapaa toimia. Vuorovaikutuksessa ympäristöön ja kanssaihmiin lapsi yhdistää asioita ja tilanteita omiin kokemuksiinsa, tunteisiinsa ja oppimiinsa käsitteisiin.

Toimintaympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen leikkiin ja toimintaan sekä kasvattajan salliva ja lapsen aaltopituudelle virittynyt asenne rohkaisevat häntä leikkiin ja uuden oppimiseen ja tukevat myönteistä minäkuva.

Pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet ovat myönteisen kasvun ja oppimisen perusta. Kasvattajan aito läsnäolo turvaa lapsen luontaisen tarpeen tulla kuulluksi ja antaa mahdollisuuden ajattelun ja tunteiden ilmaisulle sekä vahvistaa hänen sosiaalisia- ja tunnetaitojaan. Lapsi oppii kun hän saa tehdä aloitteita ja valintoja. Leikki, liikkuminen, tutkiminen ja aistikokemukset sekä eläytyminen luovan toiminnan keinoin ovat lapselle mieluinen tapa toimia. Käsitys itsestä osallisena ympäristöön hahmottuu ja vahvistuu.

3.1 Leikki

Leikki on ollut olemassa ennen kulttuuria (Johan Huizingan)

Lapsi leikkii leikin itsensä vuoksi. Se on kestävä tapa oppia. Leikki tuottaa iloa ja hyvää mieltä. Psyykkisen kypsymisen kautta leikki kehittyy yksinleikistä rinnakkaisleikin kautta

yhteis- ja ryhmäleikiksi. Yhteisleikki ryhmässä on sosiaalinen tapahtuma, jossa vertaisryhmä on tärkeä voimavara vuorovaikutus- ja tunnetaitojen kehittämisessä.

Leikissä lapsi tutkii, kokeilee ja oppii uusia asioita. Samalla rakentuu suhde ympäröivään maailmaan. Uudet taidot ja opittu vahvistuvat kokeilun kautta ja tuottavat leikkijälle mielihyvää. Tunteet, mielikuvitus ja ajattelu kehittyvät.

Kasvattajan tärkeä tehtävä on arvostaa leikkiä ja suoda sille aikaa, tilaa ja sopivia välineitä huomioiden eri ikä- ja kehitysvaiheet. Hänen tehtävänä on osallistua ja havainnoida leikin kulkua ja kehitystä sekä omalla esimerkillään tukea, tarvittaessa osallistua ja ohjata leikkiä yksilön ja ryhmän kannalta suotuisaan suuntaan.

Päivähoidossa leikkiin liittyvää toimintaa suunniteltaessa huomioidaan eri ikävaiheiden ja kehitystasojen tarpeet. Hoitopäivän aikana leikki ja muu toiminta vuorottelevat ja lomittuvat toisiinsa sekä sisällä että ulkona.

Leikki on

- hauskaa toimintaa yksin ja yhdessä
- iloa, oivalluksia ja onnistumisia
- elämyksiä
- mielikuvituksen ja luovuuden lähde
- suunnitelmien ja ongelmaratkaisun harjoittelua
- sääntöjen ja ristiriitojen harjoittelua ja ratkaisuja
- itsetunnon ja identiteetin rakentamista

3.2 Liikkuminen

Terveen kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin perusta on varhain omaksuttu tapa säännölliseen ja monipuoliseen liikuntaan. Yhteistoiminta-alueemme tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet eri-ikäisten liikunnalle niin luonnossa kuin erilaisissa liikuntapaikoissa. Päivähoidon tehtävä on suunnitella, ohjata ja havainnoida säännöllisesti lapsen motorista kehitystä.

Toimintaympäristön tulee olla turvallinen ja innostava, jossa on mahdollista kokeilla ja harjoittaa hieno- ja karkeamotorisia taitoja. Toimintaympäristöä kehitetään ja muunnellaan tarvittaessa siten, että se tukee lapsen vapaata ja spontaania liikkumista.

Liikunta on

- fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia
- iloa ja itseluottamusta
- elämyksiä ja onnistumista
- yhdessäoloa ja ystävyyttä
- taitoja ja temppuja

3.3 Luova toiminta ja ilmaisu

Leikin tavoin taide, sen tekeminen ja kokeminen on lapselle eräänlainen elämänilmauksen keskeinen muoto. Taiteessa on aina mahdollisuus lumottuun mielikuvitusmaailmaan, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Leikkivän, taidetta tekevän ja kokevan lapsen esteettinen maailma on täynnä taiteellista draamaa, muotoja, ääniä, värejä, tuoksua ja tunteita eri aistialueilla koettujen kokemusten yhdistelminä. Lapselle annetaan mahdollisuus rauhassa omasta elämysmaailmastaan käsin leikkiä ja ilmaista itseään erilaisin taiteen keinoin. Ilon ja mielihyvän kokeminen on taiteessa lapselle keskeistä. Onnellisuuden ohella taide antaa mahdollisuuden turvallisesti käydä läpi myös traumaattisia kokemuksia, surun, vihan, kateuden ja pettymyksen tunteita.

Taidekasvatuksen avulla voidaan opiskella kokonaisvaltaisesti varhaiskasvatuksen eri sisältöalueita. Kieltä voi opettaa luontevasti laulujen ja lorujen avulla. Luonnon kokemuksellinen havainnointi liittyy sekä taiteeseen että ympäristökasvatukseen, laskemisen harjoittelua tukevat niin leikki kuin tanssikin. Draamakasvatus tarjoaa lukemattomia keinoja sekä sosiaalisuuden että tunnetaitojen opetteluun.

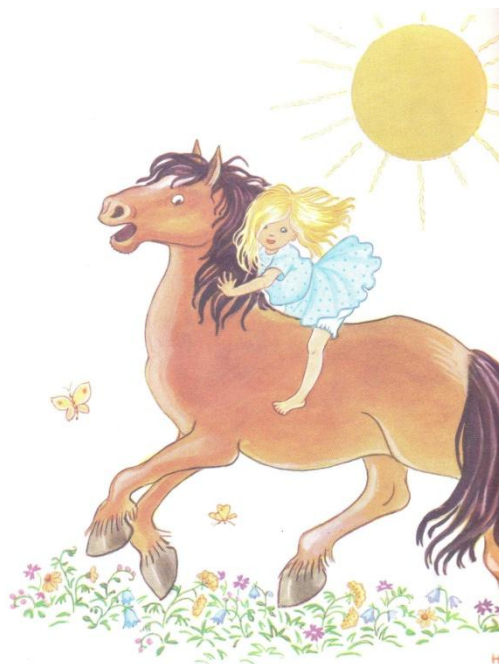
Kasvattaja toimii lapselle esikuvana taiteen kokemiseen ja tekemiseen. Hän luo avoimen ja hyväksyvän ilmapiirin ideoille ja luoville kokemuksille. Aikuinen tutustuttaa lapsen eri taiteenalueisiin, välineisiin ja tekniikoihin. Hän seuraa ja dokumentoi lapsen taiteellista kasvuprosessia. Taidekasvatuksen suunnittelussa huomioidaan kirjallisuuden, kuvataiteen, kädentaitojen, musiikin ja tanssin sekä draaman alueet.

Taide on

- lumoa ja laulua
- tunteita ja tuoksua
- värejä ja väreilyä
- mielikuvitusta ja musiikkia
- tanssia ja tarinoita
- elämyksiä ja estetiikkaa
- sallivaa ja suvaitsevaa

4 Varhaiskasvatuksen sisällöt

Lapsi on syntymästään saakka valmis oppimaan. Hän sisäistää, soveltaa ja liittää oppimaansa eri tilanteiden ja ympäristön mukaan. Parhaiten oppiminen toteutuu ympäristössä, joka on lapselle tuttu. Kasvuympäristö, jossa lapsi voi ennakoita tapahtumia, turvaa suotuisat olosuhteet lapsen hyvinvoinnille, kasvulle ja oppimiselle. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että valveilla olo ja uni, säännöllinen ravinnonsaanti sekä tutun ja turvallisen aikuisen hoiva, johon lapsi voi kiintyä muodostavat säännöllisen rytmin. Hyvin suunniteltu ympäristö laadukkaine välineineen innostaa lasta leikkiin ja oppimiseen.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lapsen tasapainoista kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatustyölle on määritelty sisältöalueet kehyksiksi ohjaamaan kasvatustyön laadullista toteutumista.

Sisältöjä määriteltäessä on huomioitu toimintaympäristö sisä- ja ulkotiloineen, hoito- ja kasvatushenkilöstön määrä koulutustasoineen sekä lapsiryhmien koot huomioiden lasten ikä- ja kehitystaso.

Sisältöihin tutustumalla lapsi rakentaa maailmankuvaansa eri aihealueiden avulla ja peilaa oppimaansa kokemusmaailmaansa. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot kehittyvät ja rikastuvat kun toimitaan ryhmässä. Eri sisältöalueet lomittuvat varhaiskasvatuksen arjessa ja muodostavat jatkumon esiopetuksen ja koulun opetussisältöihin.

4.1 Äidinkieli

Äidinkieli on tärkein ajattelun, tunteiden, itseilmaisun ja oppimisen väline. Kielelliset taidot ja valmiudet kehittyvät vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristön tehtävä on tarjota mahdollisuus kielen ja kommunikaation eri osa-alueiden kehittymiselle. Näitä osa-alueita ovat puhuminen, kuunteleminen, kielellisen tietoisuuden kehittäminen, ilmaisu, kirjallisuus, viestintä sekä vieraat kielet ja kulttuurit. Kielellisen tietoisuuden eri osa-alueiden kehittäminen on lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen esiaste. Kielellistä tietoisuutta kehitetään parhaiten kielellä leikkien; laulaminen, loruttelu, riittäminen, hokemat ja sanaleikit antavat mahdollisuuden lapselle oppia kielen sanarytmiä, havaita sen säännönmukaisuuksia ja oppia erottamaan sanoista äänneitä.

Kasvattajan tulee tietoisesti kiinnittää huomiota oman ilmaisunsa laatuun toimiessaan mallina hoito-, kasvatusta- ja oppimistilanteissa. Pienen lapsen kanssa läheiset perushoitotilanteet ovat oivallisia hetkiä lapsen kielen kehittymisen havainnoimiseksi ja

tukemiseksi. Puhutun kielen lisäksi ilmeet ja eleet viestivät paljon niin lapsen kuin aikuisenkin tunteista ja ajatus- ja kokemusmaailmasta.

4.2 Matematiikka

Päivähoidossa matematiikka on läsnä jokapäiväisessä elämässä.

Lapsi hahmottaa hoitopaikkansa muut lapset ja aikuiset ja itsensä suhteessa muihin. Ajan käsitettä hän hahmottaa arjen toiminnoissa. Hoitopäivää rytmittävät ruokailut, ohjatut toiminnot, leikki, ulkoilu ja lepo.

Matematiikassa vertailu, päättelyminen, avaruudellinen hahmottaminen, ongelmien ratkaisu, luokittelu, sarjoittaminen, mittaaminen ja laskeminen toteutuvat pääsääntöisesti arjen tilanteissa kuten leikissä, peleissä ja perushoitotilanteissa ja suunnitelluissa opetustilanteissa.

Lapsi on toimiessaan aktiivinen ja haluaa rakentaa omaa tietoisuuttaan. Omat ja aikuisen asettamat ongelmat kiinnostavat ja innostavat etsimään uusia haasteita. Lapsi pitää konkreettisista tilanteista, joissa toimitaan konkreettisilla välineillä. Näin hän voi kartoittaa kokemuksiaan, oivaltaa ja syventää sekä oppia soveltamaan opittua tietoa.

Kasvattajan rooli on vahvistaa myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja järjestää kiinnostava, innostava ja haasteellinen oppimisympäristö. Mielenkiintoinen oppimisympäristö laadukkaine oppimisvälineineen auttaa lasta mm. keskittymään. Aikuinen integroi matematiikkaa luontevasti muihin sisältöalueisiin ja toimintoihin. Matemaattisessa oppimisessa aikuisten ja lasten välisten keskustelujen merkitys korostuu mm. lasten kysymyksissä ja pohdinnoissa sekä erilaisissa kokeiluissa.

4.3 Luonto, ympäristö ja kestävä kehitys

Monipuoliset luontokokemukset luovat pohjaa syvälle luontosuhteelle ja ympäristövastuulle. Varhaiskasvattajan oma ympäristötietoisuus, kyky rohkaista ja taito toimia innostaen luovat pohjan lapsen luontoherkkyydelle.

Kiireetön tapa liikkua lähiluonnossa eri vuoden aikoina tukee maailmankuvan rakentumista ja opettaa ymmärtämään ja kunnioittamaan elämää.

Luonto ja ympäristö eläin- ja kasvilajeineen tarjoaa mahdollisuuden lapsen luontaiselle uteliaisuudelle, tutkimis- ja oppimishalulle sekä kasvattaa ympäristövastuullisuuteen.

Leikki- ja retkeilykohteena luonto tarjoaa rikkaan ja jatkuvasti muuttuvan ympäristön, jossa monet varhaiskasvatuksen oppimissisällöt toteutuvat terveissä ja mielenkiintoisissa olosuhteissa.

Savolainen luonto ja kulttuurimaisema, perinteet ja elintavat ovat alueemme lasten arvokas rikkaus, jota Siilisetin varhaiskasvatuksessa halutaan arvostaa ja vaalia.

Siilisetin alueelle on valmistumassa opinnäytetyönä Kestävän kehityksen suunnitelma varhaiskasvatuksessa.

4.4 Kulttuuri ja kansainvälisyyskasvatus

Kulttuuri on kansalaisen perusoikeus. Kulttuuri tarkoittaa kaikkia niitä asioita, joita ihmiset ja kansat ovat oppineet tekemään ja kunnioittamaan, joihin he ovat oppineet uskomaan ja joista he ovat oppineet nauttimaan historian aikana. Kulttuuri on tapa ajatella, tuntea ja reagoida. Tärkeä osa kulttuurista muodostuu perinteisistä ajatuksista ja niihin liittyvistä arvoista.

Kulttuuri liitetään usein tieteisiin ja taiteisiin ja yleensä korkeakulttuuriin, mutta se sisältää myös kaikki ihmisen elämänpiiriin kuuluvat asiat mm. tavat, muodin, juhlaperinteet, uskonnon, arvot, asenteet ja normit. Ihminen oppii kulttuurinsa sisäistämällä kielen ja hahmottamalla paikkansa yhteisössä.

Kulttuuri ja yhteiskunta ovat sidoksissa toisiinsa. Yksi yhteiskunta ei voi koostua vain yhdestä kulttuurista vaan se jakautuu useisiin eri alakulttuureihin kuten eri etnisten ryhmien kulttuurit (esim. romanikulttuuri), eri sosiaaliluokkien ja ammattiryhmien kulttuurit (esim. maanviljelys- ja työläiskulttuuri) ja eri ikäryhmien kulttuurit (esim. nuorisokulttuuri).

Kansainvälisyyskasvatuksen tavoite on edistää lasten avointa suhtautumista erilaisuuteen, lisätä kulttuuriymmärrystä sekä ehkäistä kiusaamista ja syrjintää.

Päivähoidon arjen suunnittelussa lähdetään tietoisesti siitä, että toiminta vahvistaa alueellemme muuttavien uussuomalaisen lasten identiteettiä.

4.5 Esteettinen kasvatus

Mahdollisuus havaita, kuulla, tuntea, luoda, kuvitella sekä herkistyä omalle intuitiolle avaavat lapsen aisteja kokemaan ympärillään kauneutta ja sen tuottamaa mielihyvää ja rentoutumista.

Esteettinen kasvatus vahvistaa lapsen myönteistä minäkäsitystä sekä kasvattaa yhteisöllisyyteen. Avukseen lapsi tarvitsee aikuisen läsnäoloa ja ohjausta.

Oppimisympäristöä rakennetaan ja muunnellaan yhdessä lasten kanssa siten, että tiloissa toteutuu myös lapsen näkemys kauniista ja viihtyisästä ympäristöstä. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota lähiluontoon ja rakennettuun ympäristöön.

Taide- ja taitoaineet lomittuvat varhaiskasvatuksen päivittäiseen toimintaan.

4.6 Uskonto- ja eettinen kasvatusta

Päivähoito antaa uskonnollista yleissivistystä ja koti antaa haluamaansa uskontokasvatusta. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnan yhteydessä sovitaan vanhempien kanssa lapsen uskontokasvatuksen sisällöstä.

Uskonto- ja eettisen kasvatuksen tavoite on tukea lapsen oman identiteetin vahvistumista ja lisätä suvaitsevuutta ja empatiaa.

Varhaiskasvatuksessa tutustutaan Suomen evankelisluterilaisen kirkon perinteisiin ja tapoihin mm. huomioiden tärkeimmät kirkkovuoden juhlat ja tapahtumat. Tutustumalla lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin parannetaan eri kulttuurien ymmärrystä ja edistetään suvaitsevaisuutta. Seurakunnat toimivat päivähoiton yhteistyökumppaneina.

Eettistä kasvatusta ohjaa kasvattajan oma ammattietiikka. Kasvattaja auttaa lasta tarkastelemaan arvoihin ja normeihin liittyviä kysymyksiä. Arkielämän tilanteissa ja eri sisältöalueiden ja tapahtumien yhteydessä pysähtytään pohtimaan kysymyksiä oikeasta ja väärästä, hyvästä ja pahasta, totuudesta ja valheesta, oikeudenmukaisuudesta, tasa-arvosta ja toisen ihmisen kunnioittamisesta.

Aikamme haaste on tunnistaa ja puuttua jo päivähoitoikäisten lasten keskuudessa esiintyviin kiusaamistilanteisiin. Tehtävä on yhteinen ja suuri haaste niin kasvattajille kuin lasten vanhemmille.

”Kiusaamisen ehkäisemisessä keskeisiä tekijöitä ovat lasten vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen opettaminen sekä empatiakyvyn vahvistaminen. Olennaista on tukea lasten ryhmässä toimimisen taitoja. Päiväkodeissa tulisi laatia kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma osana Varhaiskasvatuksen suunnitelmaa. On tärkeää, että ammattikasvattajat ja vanhemmat tunnistavat ilmiön olemassaolon ja saavat tietoa ja malleja kiusaamistilanteiden ehkäisemiseen, tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen.”

(Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 342/2009/ ote peruspalveluministeri Paula Risikon asiantuntijatapaamispuheenvuorosta Helsingissä 22. lokakuuta 2009)

Varhaiskasvatuksessa on käytössä ”nolla-toleranssi” kiusaamisen suhteen. Tarvittaessa asiaan puututaan välittömästi yhdessä vanhempien kanssa.

5 Varhainen ja erityinen tuki varhaiskasvatuksessa

Lapsen kasvun tukemisen ja erityisen tuen raja on vaikea vetää, sillä kaikki lapsen kasvattamiseen liittyvä toiminta edellyttää lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Lasten temperamenttierojen ja oppimistavan tunteminen auttaa vanhempia ja kasvattajia tunnistamaan ja hyväksymään lasten erilaiset toimintatavat.

Lapsen tukeminen arkipäivän toiminnassa edellyttää toiminnan ja ympäristön joustamista ja mukauttamista. Lapselle suunnatun toiminnan on annettava tasavertaiset mahdollisuudet kommunikointiin, liikkumiseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja omatoimisuuteen. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta harjaannuttamaan perustaitojaan, kannustaa, huomata lapsen onnistumiset sekä ohjata lasta tunnistamaan omat vahvuutensa. Apuna tässä toimii pienryhmät sekä toiminnan suunnittelu siten, että lapsi voi toimia omien taitojensa ja mielenkiinnon kohteidensa mukaan.

Huolen herätessä kasvattajan tulee ottaa asia puheeksi vanhempien kanssa. Huolen aiheet kirjataan Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (Vasu). Mikäli lapsen kehitys vaatii lisää tukitoimia, vanhempia ohjataan päivähoidosta neuvolaan hankkimaan erityisasiantuntijan lausunto. Tämän jälkeen lapselle laaditaan lakisääteinen kuntoutussuunnitelma, johon kirjataan tehdyt tutkimukset yhdessä vanhempien ja asiantuntijoiden kanssa ja laaditaan tavoitteet, jotka sopivat lapsen arkeen. Kuntoutussuunnitelmassa painotetaan lapsen vahvuuksia sekä toiminnan toteuttamiskelpoisuutta arjessa.

Tuen painopistettä siirretään lähivuosina erityisryhmistä tavallisiin päiväkotiryhmiin, jolloin varhaisen tuen merkitys korostuu.

Varhainen ja erityinen tuki on

- kasvun tukemista
- erilaisuuden sallimista
- tuen tarpeen huomaamista
- yhteistyötä vanhempien ja erityistyöntekijöiden kanssa

6 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajien tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa.

Kasvatuskumppanuuden periaatteita ovat kuunteleminen, luottamus, kunnioitus ja vuoropuhelu (dialogi). Vuoropuhelu tarkoittaa kasvattajien ja vanhempien omien lapsen liittyvien tietojen ja kokemusten jakamista sekä yhteisen näkemyksen luomista lapsesta.

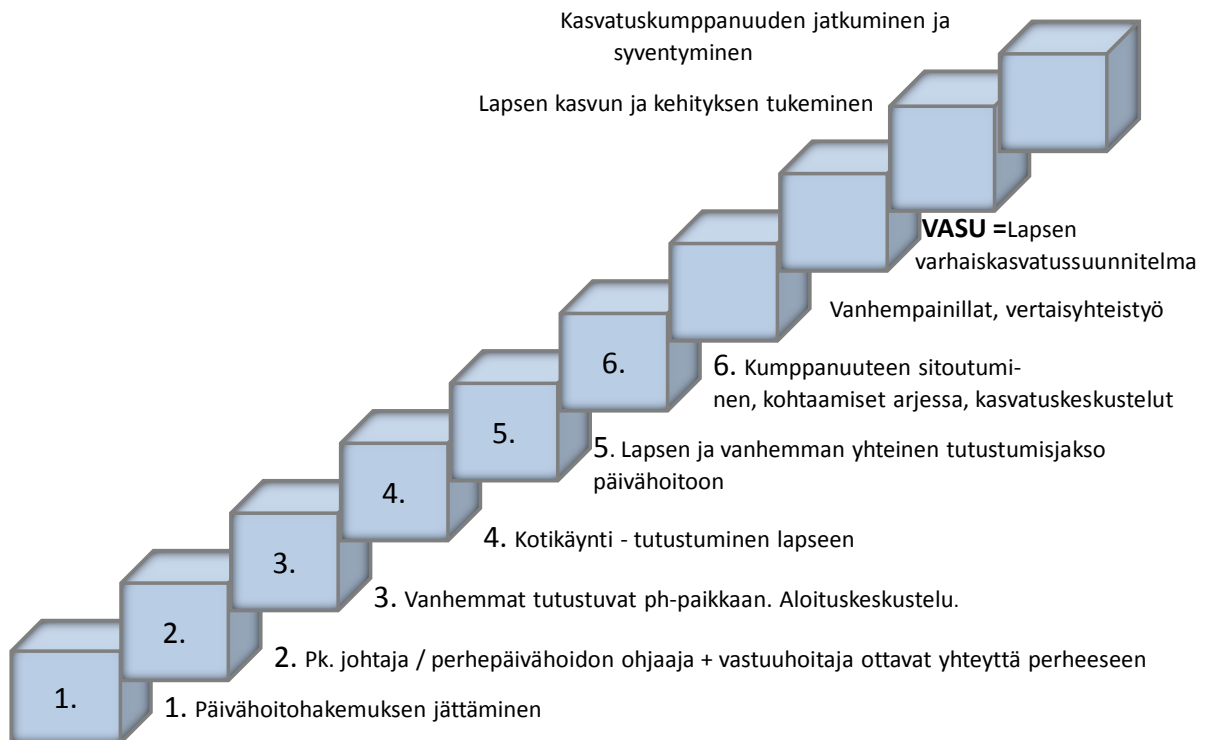
Vanhemmalla on ensisijainen kasvatustavastuu ja -oikeus. Kasvattajilla on koulutuksensa antama tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. Vanhemmilla on paras tieto ja tuntemus omasta lapsestaan.

Kasvatuskumppanuudessa kiinnitetään erityistä huomiota päivähoidon aloitukseen, jossa perheeseen ottaa yhteyttä lapsen oma- / vastuuhoitaja ja sopii hoidon aloituksesta perheen toivomalla tavalla. Hoitosuhteen aloitukseen kuuluu tärkeänä osana hoitajan käynti lapsen kotona ennen hoidon alkua – mikäli se perheelle sopii.

Kun lapsi opitaan tuntemaan hyvin, voidaan helpommin tunnistaa jo varhaisessa vaiheessa ne alueet, joissa lapsi tarvitsee erityistä tukea. Hyvä yhteistyösuhde vanhempien kanssa auttaa löytämään oikeat keinot lapsen tukemiseen yhdessä.

Yhteistoiminta-alueen kaikki päivähoidon työntekijät koulutetaan kasvatuskumppanuuskoulutuksella. Koulutuksessa käydään läpi kasvatuskumppanuuden periaatteita ja harjoitellaan menetelmiä ja toimintamalleja.

6.1 Kasvatuskumppanuussuhteen rakentuminen

Ei ole suurempaa rakkauden valaa,

kun pieni lapsenne teitä haluaa

Ja siinä pienessä sydämessä juuri

on teille paikka niin valtavan suuri

-Tuntematon-

7 Monikulttuuriset lapset varhaiskasvatuksessa

Monikulttuurisuus on rikkaus ja haaste päivähoidossa. Varhaiskasvatuksen toteutuksessa edellytetään perheen kulttuuriin perehtymistä, jotta perheen erilaiset tarpeet ja kasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan yhteisesti sopia.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirin ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Päivähoidossa eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten varhaiskasvatus järjestetään siten, että lapsi toimii tasa-arvoisena ryhmän jäsenenä muiden lasten kanssa ja hänen sosiaalisia kontaktejaan tuetaan.

Päivähoidossa lapsi tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, vahvistaa suomen kielen taitoaan ja sosiaalisia valmiuksiaan luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Näin edistetään lapsen kotoutumista. Kasvattajien ja lapsen huoltajien yhteistyötä tehostetaan käyttämällä tulkkia tarpeen vaatiessa. Vanhemmille korostetaan vastuuta oman äidinkielen ja kulttuuriperimän säilyttämisestä.

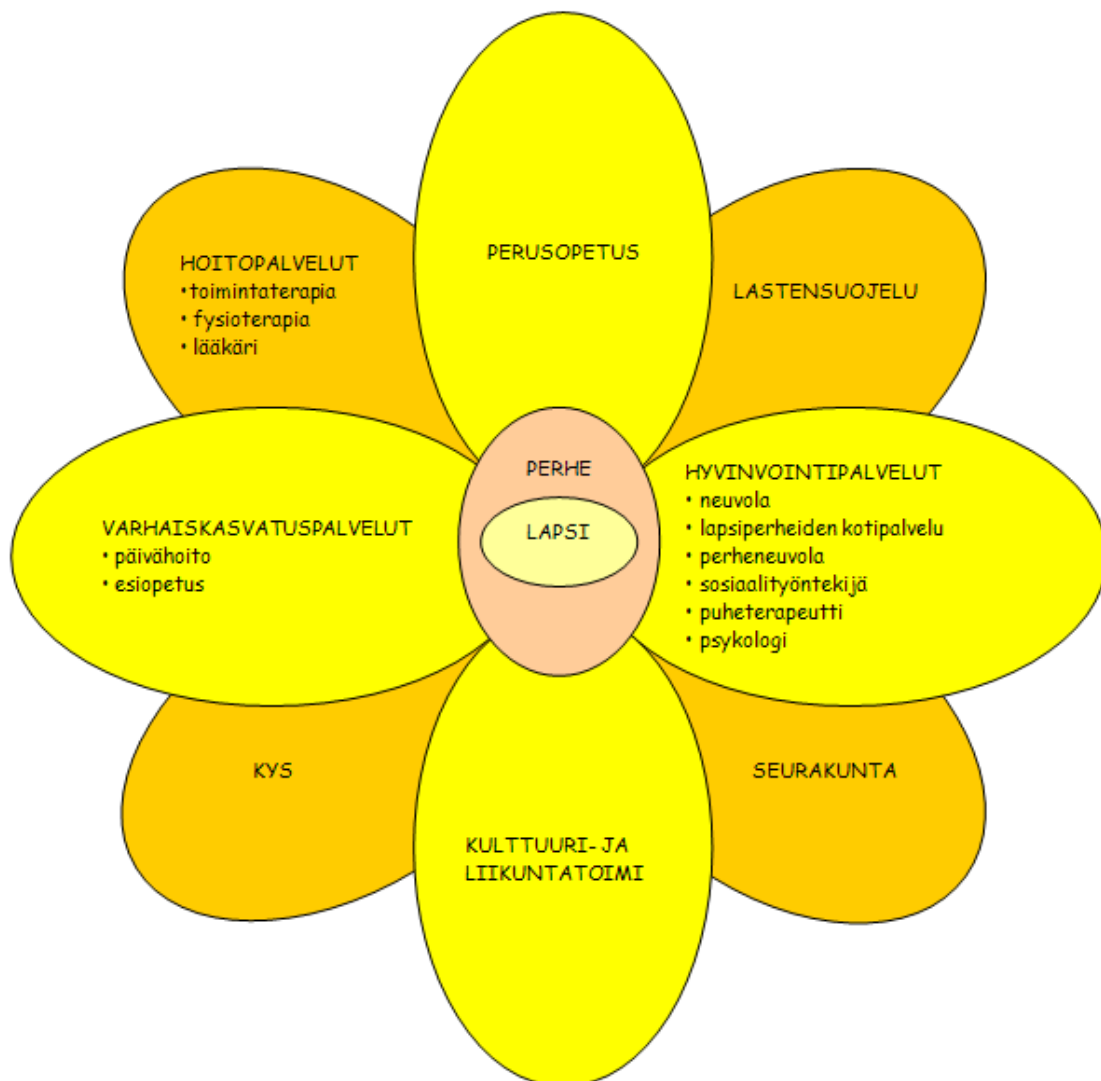
*Koppakuoriaisen lailla
jospa voisin huolta vailla
iloisesti vaeltaa
pitkin maailmaa!*

*Silloin lennellä mä voisin,
kastetta ja mettä joisin,
saisin syödä hunajaa –
Kuinka hupaisaa!*

8 Verkostoyhteistyö

Verkostoyhteistyön tavoitteena on huolehtia turvallisessa ja toisia kunnioittavassa ilmapiirissä lapsen tasapainoisesta kasvusta ja kehityksestä. Verkostoyhteistyötä tehdään laajan lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Yhteistyö eri tahojen kanssa on säännöllistä ja se edellyttää lapsen huoltajien suostumusta. Yhteistyön ensisijaiset toteuttajat ovat varhaiskasvatuksen henkilöstö ja lapsen perhe. Verkostoyhteistyön keskeisimpänä tavoitteena on varhaisen tuen tarpeen havaitseminen.

9 Tulevaisuuden kehittämisen kohteita

Tulevaisuuden kehittämisen kohteena päivähoidossa on alle 3-vuotiaiden lasten hoito ja kasvatus sekä varhainen tuki. Tämän lisäksi tavoitteena on yhtenäisten käytäntöjen vakiinnuttaminen ja tasapuolinen palvelujen tarjonta yhteistoiminta-alueella.

LÄHTEET

Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 342/2009/ ote peruspalveluministeri Paula Risikon asiantuntijatapaamispuheenvuorosta Helsingissä 22. lokakuuta 2009

Heppuli, varsani verraton,

ravaa, kiire on!

Kuule, kulkuset kilkattaa,

kaviot polkkaa soittaa.

Koti jo kauas katoaa,

Lento ja Heppuli porhaltaa –

Kumpihan kilvan voittaa?

Heppuli, huimasti juokse

vaarin ja mummelin luokse!

